

Výstava České společnosti pro ochranu netopýrů

„Netopýři tajemní a zranitelní“

Anotace:

Výstava ukazuje rozmanitost netopýřích druhů vyskytujících se v České republice a představuje netopýry jako jedinečné živočichy, kteří si zaslouží žít v naší blízkosti. Kromě informací o způsobu jejich života či metodách výzkumu se dotýká také problematiky jejich ochrany, zejména z pohledu soužití netopýrů a lidí v budovách.

Panely s atraktivními fotografiemi českých chiropterologů a doprovodným komentářem je možné si zapůjčit buď samostatně, nebo v kombinaci s drobnými prostorovými exponáty (kostra netopýra, ukázky výzkumných pomůcek, literatury, speciálních budek pro netopýry apod.). K dispozici je také CD s prezentací nahrávek hlasů netopýrů, pracovní listy a několik interaktivních úkolů pro děti.

Od roku 2023 je výstava k dispozici ve třech variantách:

Varianta A - do interiéru, kapa desky

Celkem 14 panelů o velikosti 100 x 70 cm s fotografiemi a texty a panel s tiráží formátu A2 (kapa desky 10 mm, fotografický tisk s povrchovou laminací). Panely jsou opatřené hliníkovými rámy s úchyty pro zavěšení.

Varianta B - do interiéru, plakáty

Celkem 14 tisků o velikosti 100 x 70 cm na pevném papíře s fotografiemi a texty. Tisky nejsou opatřeny rámy, pro využití této varianty je potřeba mít vlastní.

Varianta C – do interiéru i exteriéru, PVC desky

Aktualizovaná verze výstavy z roku 2023, určená pro prezentaci jak v interiéru, tak exteriéru. Celkem 14 panelů o velikosti 100 x 70 cm s fotografiemi a texty a panel s tiráží formátu A2 (PVC desky). Panely jsou opatřené hliníkovými rámy s úchyty pro zavěšení.

Podmínky zapůjčení:

Všechny tři verze výstavy jsou k dispozici k bezplatnému zapůjčení. Náklady na převoz a instalaci hradí vypůjčitel. Preferovány jsou dlouhodobější instalace (min. 14 dní). Další podmínky jsou ošetřeny smlouvou o výpůjčce.

V případě využití prezentace hlasů je nutné mít k dispozici počítač s MS Powerpoint, zvukovou kartou a reproduktory. Pro využití prostorových exponátů je třeba mít k dispozici 2–3 zajištěné vitríny, případně stůl na interaktivní úkoly.

Kontakt:

V případě zájmu nás kontaktuje na e-mailu: netopyr@ceson.org nebo na tel: 732 615 295 (Mgr. Eva Cepáková, Ph.D.)

Výstava vznikla v rámci projektů finančně podpořených SFŽP ČR a MŽP v letech 2015-2017 a 2022-2024.

Ministerstvo životního prostředí

Náhled výstavních panelů:

Netopýři tajemní a zranitelní

LETOUNI (Chiroptera)

Letouni (Chiroptera) jsou jedinou skupinou savců se schopností aktivního letu. Jedná se o druhý nejpočetnější řád po hlohavcích. Pro celý řád je typická obrovská variabilita ve stavbě těla, ve způsobu získávání potravy a využití úkrytů.

Na všech světadílech (mimo Antarktida) se vyskytuje přes 1250 druhů letounů. Z tohoto počtu byl zatím u 27 druhů prokázán výskyt na území České republiky. Druhy zjištěné na našem území patří do tří řádů: vřepencovití (*Rhinolophidae*), netopýřovití (*Vespertilionidae*) a létavcovití (*Minioteridae*).

Společnými znaky spojujícími všechny letouny jsou přední koňčiny přeměněné v blanité křídla a další uzpůsobení k aktivnímu letu jako odlehčená kostera, dobře vyvinuté klíční kosti, hřebec na hrudní kosti a mohlňatá létací svaly.

Kalibí agrybí (Eptesicus agrybius) (Antonín Reiter)

Netopýř černý (Pipistrellus nathusii) (Jiří Šafář)

Netopýř černý (Pipistrellus nathusii) (David Fischer)

Další typickou vlastností je schopnost echolokace, která slouží jako nástroj dokonalé orientace v noci. Netopýři vysílají série krátkých, pro člověka neslyšitelných zvuků, jejichž odraz od překážek zachycují citlivými sluchem. Netopýři a létavce vydávají signály otevřenou ústnicou, výfukem nosem, na kterém mají typická blanité výrůstky sloužící k zesílení a směřování zvuku.

U většiny našich druhů letounů rodí samice každoročně jen jedno mládě, které kojí přibližně měsíc. Pouze netopýř černý, rezavý, stromový, parkový a hvězďavý mohou mít mláďata dvě, n. pestrý výjimečně i tři. Mláďata často zhrabávají v blízkosti svých matek i po dosažení věkosti a získávají tak znalosti o tradičních úkrytech.

Rád letouni se dělí na dvě velké skupiny - podřád Pteropodiformes (koloni a vřepenci) a podřád Vespertilioniformes.

Netopýř bílý (Plecotus auritus) (Jaroslav Červený)

Vřepencí malý (Rhinolophus hipposideros) (David Fischer)

Netopýř bílý (Plecotus auritus) (David Fischer)

Vřepencí velký (Plecotus auritus) (Jaroslav Červený)

Vřepencí velký (Plecotus auritus) (Dita Weinfurtová)

Česká společnost pro ochranu netopýřů
www.sousednetopyr.cz

Netopýři tajemní a zranitelní

Netopýř ušatý (*Plecotus auritus*)

Jako úkryty pro letní kolonie slouží křehčí mezi trámy na pládech, střešně i dutiny stromů a štěrňá budky. Sezónní přelety nejsou dlouhé a zimuje nedaleko od míst letního výskytu. Do zimních úkrytů v jeskyních, stolách a sklepech se stěhuje zpravidla od konce října. Stejně jako příbuzný n. dlouhouchý snižuje během zimování teplotě ztráty tím, že skládá své dlouhé uši pod křídla.

Netopýř dlouhouchý (*Plecotus austriacus*)

Tento druh se vyhýbá souvisle zalesněným územím a upřednostňuje spíše otevřenou zemědělskou krajinu nížších poloh. Letní kolonie obývají lidské stavby. Živí se především ptačkovitými motýly.

Netopýř dlouhouchý (Plecotus austriacus) (Jaroslav Červený)

Netopýř dlouhouchý (Plecotus austriacus) (Dita Weinfurtová)

Česká společnost pro ochranu netopýřů
www.sousednetopyr.cz

Autoři fotografií:

Jaroslav Červený, Daniel Horáček, Antonín Reiter, David Fischer, Jiří Šafář, Petra Schnitzerová, Miloš Anděra, Vlastislav Káňa, Denisa Mikešová, Radek Lučan, Peter Kaňuch, Dita Weinfurtová